

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УРАХУВАННЯ ОБ'ЄКТИВНИХ ФАКТОРІВ РИЗИКУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВИНИКНЕННЯ ОБСТАВИН НЕПЕРЕБОРНОЇ СИЛИ

Динаміка зміни ринкових умов господарювання яку можна спостерігати останнім часом в Україні актуалізує питання оцінки та врахування об'єктивних факторів ризику як основного різновиду загроз, які можуть радикально вплинути на господарську діяльність промислового підприємства, привести до невиконання договірних зобов'язань та значних збитків.

В економічній теорії частіше за все виділяють дві основні групи об'єктивних факторів ризику: фактори безпосереднього впливу та опосередкованого впливу.

До факторів безпосереднього впливу зазвичай відносять:

- зміни у законодавчих і нормативно-правових актах, які регулюють господарську і підприємницьку діяльність;

- введення в дію спеціальних регуляторних постанов органів влади різного рівня, щодо обмеження або тимчасового обмеження окремих видів господарської діяльності, введення в дію спеціальних умов діяльності, ліцензування, тощо;

- зміни у бюджетній, фінансово-кредитній чи податковій системах;

- дії економічних контрагентів (постачальників, споживачів, торговельних і збутових посередників і т.д.);

- зміна конкурентного середовища;

- зміна ринкової кон'юнктури;

- дії криміналітету;

- корупція, тощо.

До факторів опосередкованого впливу відносять:

- загальну політичну, економічну, демографічну, соціальну, екологічну ситуації та їхні зміни;

- стихійні лиха, військові дії та соціальні збурення;

- зміни у царині міжнародних економічних відносин між Україною та країнами контрагентами;

- зміна торговельного балансу країни та інфляція;

- впливи пов'язані з розвитком НТП, появою радикальних новацій чи поліпшуючих інновацій, нових технологій, матеріалів тощо.

Найбільш впливовими об'єктивними факторами ризику в умовах українського сьогодення, є такі:

- Зміни внесені до законодавства, що регламентує здійснення розрахунків в іноземній валюті, а саме скорочення терміну розрахунків зі 180 до 90 днів. Мова йде про постанову НБУ N 475 від 16.11.2012р. згідно з якою НБУ встановлює, що розрахунки за операціями з експорту та імпорту товарів, передбачені в статтях 1 та 2 Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» (185/94-ВР), повинні здійснюватися у строк, що не перевищує 90 календарних днів.

З одного боку таке рішення НБУ дозволяє більш жорстко контролювати валютний ринок з точки зору витоків валютних цінностей за межі держави, однак з іншого ставить національних експортерів у рамки перманентного порушення валютного законодавства, оскільки на більшості підприємств строки виробництва зачасту перевищують не тільки 90 днів, а навіть 180 і більше. Умови даної постанови унеможливають отримання виробниками передплати на виробництво, що примушує залучати додаткові дорогі кредитні кошти на виробництво. Така ситуація безпосередньо впливає на собівартість продукції і як наслідок на зниження конкурентоспроможності українських товарів на міжнародних ринках. Окрім цього порушення строків валютного законодавства веде за собою обкладання підприємства штрафами у розмірі 0,3% від суми заборгованості за кожен день просрочки.

- Спеціальна постанова Національного банку України, щодо підвищення долі обов'язкового продажу отриманої валютної виручки з 50% до 100%. Про це йдеться в постанові НБУ №515 від 20 серпня 2014р.: «Надходження в іноземній валюті підлягають обов'язковому продажу на міжбанківському валютному ринку України, в тому числі безпосередньо Національному банку України, у розмірі 100 відсотків».

В даному випадку НБУ позбавив експортерів права самостійно управляти отриманими в ході зовнішньоекономічної діяльності коштами (доходами). Враховуючи нестабільність валютного курсу гривні до іноземних валют, його плаваючий характер та високий рівень інфляції, банки примусово продають кошти підприємств експортерів зачасту за не вигідними валютними курсами, що призводить до фінансових втрат. Окрім цього, підприємства не можуть зберігати отримані валютні кошти на власних рахунках для управління процесами фінансової безпеки і нівелювання або коригування впливу інфляції на їх господарську діяльність.

- Військові дії, що останнім часом ідуть на Сході України. Як результат: значні людські втрати, знищення муніципального і власного майна громадян, втрата частини промислового потенціалу, енергоресурсів, втрата економічних зв'язків між національними

промисловими контрагентами, дестабілізація економіки країни в цілому, необхідність перерозподілу бюджетів та їх переорієнтація з фінансування розвитку до фінансування реконструкції та соціальної допомоги від військових втрат.

Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу: збірник тез доповідей VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 25-26 вересня 2014 року. – Суми : ТОВ "ДД "Папірус", 2014. - С. 112-114.